

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO

L.A. GEELHOEDA

przedstawiona w dniu 1 grudnia 2005 r.¹

I — Wprowadzenie

1. W niniejszej sprawie wniesionej na podstawie art. 141 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (zwanego dalej „traktatem EWEA”) Komisja wnosi o stwierdzenie, że nie informując z wyprzedzeniem ogółu społeczeństwa Gibraltaru o środkach ochrony zdrowia, które będą podjęte w przypadku pogotowia radiologicznego związanego z okrętem podwodnym o napędzie atomowym marynarki wojennej Zjednoczonego Królestwa zacumowanym w porcie w Gibraltarze, Zjednoczone Królestwo uchybiło zobowiązaniom, które ciąży na nim na mocy art. 5 ust. 3 dyrektywy Rady 89/618/Euratom (zwanej dalej „dyrektywą 89/618”)².

2. Najważniejszą kwestią jest po prostu to, czy rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie jest zdeterminowane przez zasady określone niedawno przez Trybunał w sprawie C-61/03 Komisja przeciwko Zjednoczonemu Królestwu³. W sprawie tej Trybunał nie

uwzględnił argumentów Komisji, zgodnie z którymi Zjednoczone Królestwo uchybiło zobowiązaniom ciążącym na nim na mocy art. 37 EA w ten sposób, że nie przedstawiło jej ogólnych danych odnoszących się do planu usuwania odpadów radioaktywnych pochodzących z demontażu reaktora atomowego używanego wcześniej do celów wojskowych. Istota rozumowania Trybunału była następująca:

„[...] brak [w traktacie] wyjątków, w których uregulowane byłyby warunki, [na] jakich państwa członkowskie byłyby uprawnione do powołania się na podstawowe interesy i ich ochronę, uprawnia wniosek, że działania wojskowe nie należą do zakresu stosowania tego traktatu”.

3. Pytanie brzmi zatem następująco: czy taki wniosek pozostawia miejsce do uznania, że niniejsza sprawa jest odmienna?

1 — Język oryginału: angielski.

2 — Dyrektywa Rady 89/618/Euratom z dnia 27 listopada 1989 r. w sprawie informowania ogółu społeczeństwa o środkach ochrony zdrowia, które będą stosowane, oraz o działaniach, jakie należy podjąć w przypadku pogotowia radiologicznego, Dz.U. L 357, str. 31.

3 — Wyrok z dnia 12 kwietnia 2005 r. w sprawie C-61/03 Komisja przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, Zb.Orz. str. I-2477.

II — Ramy prawne

4. Artykuł 30 EA będący częścią rozdziału 3 tytułu II EA zatytułowanego „Ochrona zdrowia i bezpieczeństwo” stanowi: „W ramach Wspólnoty ustanawia się podstawowe normy ochrony zdrowia pracowników i ludności przed niebezpieczeństwem promieniowania jonizującego [...]”.

5. Artykuł 31 EA stanowi: „[...] Po konsultacji ze Zgromadzeniem, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, która przekazuje jej zebrane przez siebie opinie tych komitetów, ustanawia normy podstawowe”. Artykuł ten stanowił podstawę do wydania dyrektywy 89/618, która „[...] dąży do zdefiniowania na poziomie Wspólnoty wspólnych celów dotyczących środków i procedur służących przekazywaniu ogółowi społeczeństwa informacji mających na celu ulepszenie praktycznej ochrony zdrowia w przypadku wystąpienia pogotowia radiologicznego”⁴.

6. W tym celu dyrektywa nakłada na państwa członkowskie trzy kategorie obowiązków informacyjnych: pierwsza dotyczy informacji przekazywanych z wyprzedzeniem ludności, która może być dotknięta skutkami pogotowia radiologicznego (art. 5); druga

dotyczy informacji przekazywanych ludności dotkniętej skutkami pogotowia radiologicznego (art. 6); a trzecia dotyczy informacji przekazywanych osobom, które mogą uczestniczyć w organizowaniu pomocy na wypadek pogotowia radiologicznego (art. 7).

7. Jeżeli chodzi o tę pierwszą kategorię, to art. 5 dyrektywy 89/618 stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewnią, aby ludności, która może być dotknięta skutkami pogotowia radiologicznego⁵, dostarczono informacje o możliwych do zastosowania środkach ochrony zdrowia oraz o działaniach, jakie powinna podjąć w razie wystąpienia takiego pogotowia radiologicznego.

2. Dostarczone informacje zawierają co najmniej te elementy, które wymieniono w załączniku I.

3. Informacje te są przekazywane ludności wymienionej w ust. 1 bez uprzedniego żądania.

4 — Artykuł 1 dyrektywy 89/618.

5 — Termin „pogotowie radiologiczne” został zdefiniowany w art. 2 i 3 dyrektywy 89/618.

4. Państwa członkowskie będą uaktualniać te informacje i przekazywać je w regularnych odstępach czasu, a także w każdym przypadku, gdy do opisywanych w nich ustaleń wprowadzono znaczące zmiany. Społeczeństwo ma ciągły dostęp do tych informacji”.

8. Artykuł 4 dyrektywy 89/618 zawiera definicję, zgodnie z którą „ludność, która może być dotknięta skutkami pogotowia radiologicznego”, to „każda grupa ludności, dla której państwa członkowskie przygotowały plany działań interwencyjnych na wypadek wystąpienia pogotowia radiologicznego”.

9. Załącznik I do dyrektywy 89/618 określa informacje przekazywane na podstawie art. 5 jako: 1) podstawowy stan faktyczny dotyczący radioaktywności i jej skutków dla ludzi i środowiska; 2) różne rodzaje pogotowia radiologicznego objęte tymi informacjami, a także ich skutki dla ludności i środowiska; 3) środki nadzwyczajne alarmowania, ochrony i pomocy ludności na wypadek pogotowia radiologicznego; oraz 4) właściwe informacje o działaniach, które powinna podjąć ludność w razie pogotowia radiologicznego.

III — Stan faktyczny i przebieg postępowania

10. W maju 2000 r. okręt podwodny o napędzie atomowym marynarki wojennej

Zjednoczonego Królestwa „HMS Tireless” zawinął do portu w Gibraltarze w celu dokonania napraw wynikających z niegroźnego incydentu dotyczącego napędowego reaktora atomowego, do którego doszło na Morzu Śródziemnym. Naprawy trwały do maja 2001 r. Na przestrzeni 2000 r. Komisja otrzymała sześć skarg odnoszących się do napraw, które skłoniły ją do wystąpienia do rządu Zjednoczonego Królestwa o przedstawienie informacji dotyczących prowadzonych napraw oraz informacji dostarczonych ludności na temat możliwych do zastosowania środków ochrony zdrowia oraz działań, które powinna podjąć w razie pogotowia radiologicznego.

11. W odpowiedzi władze Zjednoczonego Królestwa stwierdziły, że ich zdaniem traktat EWEA nie obejmuje wojskowych zastosowań energii atomowej, a jedynie zastosowania cywilne i komercyjne. Ponadto władze Zjednoczonego Królestwa stwierdziły, że istnieje plan ratowniczy dla rejonu Gibraltar, pod nazwą Gibraltar Public Safety Scheme (zwany dalej „GIBPUBSAFE”), który zawiera podstawowe informacje i wytyczne w zakresie działań, jakie powinny podjąć brytyjskie ministerstwo obrony i rząd Gibraltaru w razie wypadku okrętu o napędzie atomowym, i z którym można się zapoznać w bibliotece publicznej w Gibraltarze.

12. Uznając, że GIBPUBSAFE jest niezgodny z dyrektywą 89/618, Komisja wystosowała

oficjalne wezwanie, a następnie uzasadnioną opinię, która doprowadziła do niniejszej skargi.

13. Uwagi na piśmie zostały w niniejszej sprawie przedstawione przez Komisję, Zjednoczone Królestwo oraz Republikę Francuską — dopuszczoną do sprawy w charakterze interwenienta po stronie Zjednoczonego Królestwa. Zjednoczone Królestwo złożyło wniosek o połączenie ze sprawą C-61/03, uzasadniając, że pytanie, czy traktat EWEA ma zastosowanie do wojskowych zastosowań energii atomowej, stanowi wspólną kwestię w obydwu sprawach. Choć Komisja zgadzała się z tym wnioskiem, wniosek o połączenie spraw został ostatecznie oddalony ze względu na fakt, że sprawy były na różnych etapach postępowania. Wyrok w sprawie C-61/03 został wydany w dniu 12 kwietnia 2005 r. W dniu 13 października 2005 r. w niniejszej sprawie została przeprowadzona rozprawa, podczas której wszystkie strony złożyły oświadczenia ustne.

IV — Argumenty stron

A — Komisja

14. W przedłożonych przez siebie uwagach na piśmie Komisja opiera swe argumenty na twierdzeniu, że rozdział 3 tytułu II EA, którego art. 31 EA jest częścią, ma zastosowanie do wszelkich źródeł promieniowania jonizującego, w tym promieniowania wy-

kającego z działań wojskowych. Komisja uznaje, że ta sama kwestia pojawiła się w sprawie C-61/03 i powtarza niektóre ze swych uwag złożonych w tamtej sprawie. W szczególności Komisja podkreśla, że Wspólnota nie byłaby w stanie w sposób pełny i skuteczny osiągnąć celów traktatu EWEA, jeżeli zakres zastosowania jego postanowień dotyczących ochrony zdrowia nie rozciągałby się na wszelkie źródła promieniowania jonizującego, w tym na promieniowanie pochodzące z działań wojskowych⁶.

15. Jednakże w swoich oświadczeniach ustnych Komisja przywołuje stwierdzenie Trybunału w sprawie C-61/03, zgodnie z którym działania należące do sfery wojskowej nie należą do zakresu zastosowania traktatu EWEA. Niemniej jednak Komisja pragnie dokonać rozróżnienia w ramach zakresu tego stwierdzenia. W opinii Komisji niniejszej sprawy nie można w prawidłowy sposób zakwalifikować jako należące do „sfery wojskowej”, ponieważ informacje przekazywane na podstawie art. 5 ust. 3 dyrektywy 89/618 dotyczą ogólnych środków ochrony zdrowia, które powinny zostać podjęte przez ludność w razie pogotowia

6 — Podobnie jak w sprawie C-61/03, Komisja powołuje się również na orzeczenie Trybunału w sprawie C-70/88 Parlament przeciwko Radzie w zakresie potrzeby zapewnienia jednolitej i skutecznej ochrony zdrowia ludności przed niebezpieczeństwem wynikającym z promieniowania jonizującego, „bez względu na jego źródło” (wyrok z dnia 22 maja 1990 r. w sprawie C-70/88 Parlament przeciwko Radzie, Rec. 1991 str. I-4529, pkt 14), jak również na kontekst historyczny traktatu EWEA, który został zawarty w okresie, kiedy energia atomowa była wykorzystywana głównie w celach wojskowych.

radiologicznego, bez jakiegokolwiek wskazania na (wojskowe) źródło promieniowania. Zdaniem Komisji, jest to raczej kwestia obrony cywilnej, a nie obrony narodowej. Przekazanie takich informacji ogółowi społeczeństwa w żaden sposób nie może zaszkodzić interesom wojskowym państw członkowskich.

16. Na tej podstawie Komisja twierdzi, że nieprzedstawienie przez Zjednoczone Królestwo owych informacji z wyprzedzeniem ludności, która mogła zostać dotknięta skutkami pogotowia radiologicznego w Gibraltarze, stanowi naruszenie art. 5 ust. 3 dyrektywy 89/618. W tym zakresie Komisja jest zdania, że sama publiczna dostępność „na żądanie” planu ratowniczego, takiego jak GIBPUBSAFE, w gibraltarskiej bibliotece publicznej jest niewystarczająca: art. 5 ust. 3 wymaga aktywnego rozprowadzania informacji przez Zjednoczone Królestwo wśród ludności. Ponadto główny cel dyrektywy — ochrona ludności, która może być dotknięta skutkami pogotowia radiologicznego — nie mógłby zostać skutecznie osiągnięty, jeżeli z zakresu jej zastosowania wykluczone zostałyby promieniowanie pochodzące ze źródeł wojskowych.

stwierdzenia przez Trybunał w sprawie C-61/03, że traktat EWEA, w tym tytuł II rozdział 3 EA, nie ma zastosowania do promieniowania, którego źródłem są wojskowe zastosowania energii atomowej. W tym zakresie Zjednoczone Królestwo powtarza swoje argumenty podniesione w tamtej sprawie, podkreślając brak w traktacie EWEA ogólnego zwolnienia lub wyłączenia, porównywalnego do art. 296 WE, w odniesieniu do interesów wojskowych państw członkowskich. Zdaniem Zjednoczonego Królestwa, brak jest podstaw, aby rozróżniać zakres zastosowania art. 37 EA, który był przedmiotem sprawy C-61/03, od zakresu zastosowania art. 31 EA, który jest przedmiotem sprawy niniejszej. Zjednoczone Królestwo podkreśla, że w odniesieniu do dyrektywy 89/618, jako do aktu prawa wtórnego, należy przyjąć taki sam zakres zastosowania, jak dla rozdziału 3 tytułu II EA. Zjednoczone Królestwo stwierdza, iż GIBPUBSAFE, jako plan bezpieczeństwa dotyczący wyłącznie ewentualnych wypadków na okrętach o napędzie atomowym, przygotowany przez brytyjskie ministerstwo obrony, nie jest objęty zakresem obowiązków nałożonych na mocy dyrektywy 89/618.

B — Zjednoczone Królestwo i Republika Francuska

17. Zjednoczone Królestwo twierdzi, że rozstrzygnięcie niniejszej sprawy wynika ze

18. Republika Francuska, podtrzymując stanowisko zajęte w sprawie C-61/03 po stronie Zjednoczonego Królestwa, twierdzi, że wyrok wydany przez Trybunał w tamtym postępowaniu, stwierdzający, iż działania mieszczące się w sferze wojskowej nie należą do zakresu zastosowania traktatu EWEA, obejmuje również niniejszą sprawę.

V — Analiza

19. Z powyższego wyraźnie wynika, że niniejsza sprawa sprowadza się do kwestii zakresu wyroku wydanego w sprawie C-61/03, w szczególności zaś do tego, czy wyrok ten pozostawia margines dla nałożenia zobowiązań wynikających z dyrektywy 89/618 w zakresie informowania ludności, która może być dotknięta skutkami pogotowia radiologicznego związanego z okretem o napędzie atomowym, o środkach ochrony zdrowia i działaniach możliwych do podjęcia w związku z takim pogotowiem. Nie ma wątpliwości, że odpowiedź na to pytanie wymaga na początku dokładnej analizy treści i uzasadnienia powołanego wyroku.

A — Wyrok w sprawie C-61/03

20. Jak stwierdzono powyżej, w sprawie tej Komisja wnosiła o stwierdzenie, że Zjednoczone Królestwo uchybiło zobowiązaniom ciążącym na nim na mocy art. 37 EA w ten sposób, że nie przedstawiło jej ogólnych danych odnoszących się do planu usuwania odpadów radioaktywnych pochodzących z demontażu reaktora atomowego używanego wcześniej do celów wojskowych (to znaczy reaktora „Jason” w Royal Naval College w Greenwich).

21. Oddalając skargę Komisji, Trybunał na wstępie ustalił, co jest jego zdaniem przedmiotem sprawy. Odnotowując, że niektóre argumenty Komisji dotyczyły szczególnych celów rozdziału 3 tytułu II EA w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa (którego to rozdziału art. 37 EA jest częścią), Trybunał podkreślił, że Komisja „nie wykazywała, by postanowienia tego rozdziału mogły mieć inny zakres zastosowania aniżeli cały traktat”⁷. Trybunał uznał raczej za stosowne szersze określenie postawionej kwestii, a mianowicie, czy wojskowe zastosowania energii atomowej mogą być objęte zakresem zastosowania traktatu EWEA jako całości⁸.

22. W tym kontekście Trybunał odnotował brak wyraźnych postanowień wykluczających z tego zakresu działania związane z obronnością⁹. Niemniej jednak stwierdził następnie, że działania należące do sfery wojskowej nie wchodzą w zakres zastosowania traktatu EWEA, podając trzy główne kierunki rozumowania.

7 — Wyrok z dnia 12 kwietnia 2005 r. w sprawie C-61/03 Komisja przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, przypis 3 powyżej, pkt 24.

8 — Ibidem, pkt 25.

9 — Ibidem, pkt 28.

23. Po pierwsze, Trybunał rozważył znaczenie preambuły i celów traktatu EWEA określonych w art. 1 i 2 EA, stwierdzając, że sygnatariusze „chcieli podkreślić niewojсковy charakter tego traktatu oraz pierwszeństwo celu rozwoju i pokojowego wykorzystania energii atomowej” oraz że „cele, do których zrealizowania dąży traktat, mają w przeważającej mierze charakter cywilny i gospodarczy”¹⁰.

24. Po drugie, Trybunał dokonał oceny znaczenia historycznego tła przygotowania traktatu, stwierdzając, że tego rodzaju wskazówki „nie są wystarczające dla przyjęcia, że autorzy traktatu zamierzali zapewnić stosowanie postanowień tego traktatu względem obiektów wojskowych i wykorzystywania energii atomowej do celów wojskowych”, ponieważ kwestię tę przedstawiciele państw biorący udział w negocjacjach pozostawili nierozstrzygniętą¹¹.

25. Po trzecie, Trybunał podkreślił, że liczne postanowienia traktatu EWEA przyznają Komisji „[...] znaczne kompetencje, które umożliwiają jej aktywnie, w drodze stanowienia prawa lub wydawania opinii zawierającej decyzję w indywidualnej sprawie, ingerować w rozmaite obszary działalności, które są we Wspólnocie związane z wykorzystywa-

niem energii atomowej”¹². W szczególności Trybunał odniósł się tutaj do postanowień rozdziału 3 tytułu II EA (aczkolwiek nie wskazując wyraźnie art. 31 EA). Jako że stosowanie tych postanowień do obiektów, programów badawczych i innych działań wojskowych „mogłoby naruszyć podstawowe interesy obronności narodowej państw członkowskich”, brak w traktacie EWEA wyjątków, w których uregulowane byłyby warunki, na jakich państwa członkowskie byłyby uprawnione do ochrony tych interesów, „uprawnia wniosek, że działania wojskowe nie należą do zakresu stosowania tego traktatu”¹³. Innymi słowy, „traktat nie ma zastosowania do wykorzystania energii atomowej do celów wojskowych [...]”¹⁴.

26. Trybunał złagodził ten ogólny wniosek, zauważając, że to „w niczym nie zmniejsza podstawowego znaczenia celu, który polega na ochronie zdrowia ludności przed niebezpieczeństwami związanymi z używaniem energii atomowej, w tym do celów wojskowych”, ponieważ o ile traktat ten nie przyznaje Komisji żadnego specjalnego środka do realizacji tego celu, „o tyle nie można wykluczyć, że mogą zostać użyte stosowne środki na podstawie odnośnych postanowień traktatu WE”¹⁵.

12 — Ibidem, pkt 35.

13 — Ibidem, pkt 36.

14 — Ibidem, pkt 44.

15 — Ibidem.

10 — Ibidem, pkt 26 i 27.

11 — Ibidem, pkt 29.

B — Czy wyrok w sprawie C-61/03 dotyczy innej kwestii niż niniejsza sprawa?

między powyższymi stwierdzeniami a niniejszą sprawą. Można wyobrazić sobie dwa potencjalne argumenty w tym zakresie.

27. Po pierwsze niepodważalne jest, że źródło energii atomowej omawiane w niniejszej sprawie — podwodny okręt o napędzie atomowym należący do marynarki wojennej Zjednoczonego Królestwa — ma charakter wojskowy. Jest to nawet bardziej oczywiste niż w stanie faktycznym sprawy C-61/03, która dotyczyła odpadów radioaktywnych pochodzących z demontowanego reaktora atomowego, nieużywanego już do celów wojskowych.

28. Dalej można zauważyć, że zamieszczone w wyroku stwierdzenia wyłączające wojskowe zastosowania energii atomowej z zakresu traktatu EWEA są na pozór sformułowane w sposób szeroki i jednoznaczny. Zawarty w pkt 44 wyroku wniosek Trybunału, że „traktat nie ma zastosowania do wykorzystania energii atomowej do celów wojskowych”, jest *prima facie* kategori czny i definitywny¹⁶.

29. Zatem w tym przypadku można jedynie rozważać pytanie, czy należy poszukiwać, w drodze szczegółowej wykładni, różnic

30. Po pierwsze, można próbować argumentować, że skoro sprawa C-61/03 dotyczyła zakresu zastosowania art. 37 EA, to zakres zastosowania (aktów prawa opartych na) art. 31 EA oceniać należy wedle innych kryteriów. Można na przykład wskazać na fakt, że art. 31 EA w istocie sam nie przyznaje Komisji uprawnień, „które umożliwiają jej aktywnie [...] ingerować” w dziedzinę mające związek z energią atomową w rozumieniu pkt 35 wyroku, a jedynie przewiduje przedkładanie przez Komisję Radzie projektów aktów prawnych w zakresie norm podstawowych.

31. Argument taki jest jednak moim zdaniem nie do obrony. Sam Trybunał określa, że kwestią do rozstrzygnięcia w sprawie C-61/03 jest to, czy traktat EWEA jako całość ma zastosowanie do wykorzystywania energii atomowej do celów wojskowych¹⁷. Brzmienie całego wyroku potwierdza to podejście: działania wojskowe nie tylko nie należą do zakresu zastosowania art. 37 EA ale „nie należą do zakresu stosowania [...] traktatu [EWEA]”¹⁸. Ponadto trójtrowe rozumowanie, które Trybunał zastosował,

16 — Choć dla określenia tego pojęcia w całym wyroku Trybunał używa nieznacznie różniących się od siebie sformułowań — „wykorzystywanie do celów wojskowych energii atomowej” (tamże, pkt 25); „działania [należące do sfery] wojskowej” (tamże, pkt 36), to moim zdaniem pomiędzy tymi sformułowaniami nie ma żadnej mającej znaczenie praktycznej różnicy.

17 — Ibidem, pkt 25.

18 — Ibidem, pkt 36.

aby dojść do tego wniosku — oparte zasadniczo na celach traktatu EWEA oraz na braku w tym traktacie wyłączeń chroniących interesy wojskowe państw członkowskich, analogicznych do art. 296 WE — odnosi się do traktatu w ogólności i ma zatem znaczenie zarówno dla art. 31 EA, jak i art. 37 EA.

32. Po drugie, można by argumentować, tak jak w niniejszej sprawie czyni to Komisja, że należy przeprowadzić rozróżnienie, porównując charakter informacji przekazywanych zgodnie z art. 5 ust. 3 dyrektywy 89/618 do informacji przekazywanych na podstawie art. 37 EA. Podczas gdy art. 5 ust. 3 wymaga przekazania ludności jedynie ogólnych informacji w zakresie środków ochrony zdrowia możliwych do podjęcia w przypadku zaistnienia pogotowia nuklearnego, to obowiązek przewidziany w art. 37 EA idzie dalej, być może pociągając za sobą ryzyko „analizy odwróconej” na podstawie danych dotyczących wojskowych odpadów nuklearnych. W przeciwieństwie do tej sytuacji, ryzyko szkody dla interesów wojskowych państw członkowskich byłoby tak naprawdę nieistotne w wyniku rozszerzenia obowiązku określonego w art. 5 ust. 3 na energię atomową pochodzącą ze źródeł wojskowych. Jest to szczególnie aktualne w niniejszej sprawie, gdzie plan GIBPUBSAFE jest tak czy inaczej już dostępny do publicznych konsultacji w gibraltarskiej bibliotece publicznej.

33. W tym miejscu rozpocznę od przyznania, że w dużym stopniu popieram istotę rozwiązania, za którym opowiada się Komisja. W rzeczy samej trudna do udowodnienia wydaje mi się teza, że interesy wojskowe państw członkowskich mogą ponieść uszczerbek w wyniku przekazania ludności podstawowych informacji na temat tego, jak najlepiej chronić się w razie wypadku nuklearnego lub stanu pogotowia. Z postanowień załącznika I do dyrektywy 89/618 w sposób jednoznaczny wynika, że informacje, których dotyczy obowiązek ustanowiony w art. 5 ust. 3, mają całkowicie ogólny charakter, obejmując podstawowy stan faktyczny dotyczący radioaktywności i jej skutków dla ludzi i środowiska, środki nadzwyczajne alarmowania, ochrony i pomocy ludności na wypadek pogotowia radiologicznego oraz właściwe informacje o działaniach, które powinna podjąć ludność w razie pogotowia radiologicznego.

34. Ponadto wysiłek, jaki musiałoby podjąć Zjednoczone Królestwo w celu wypełnienia obowiązku przewidzianego w art. 5 ust. 3, jest w tym przypadku minimalny: jak potwierdziła Komisja w trakcie rozprawy, Zjednoczone Królestwo mogłoby wypełnić ten obowiązek, zapewniając po prostu wysyłkę egzemplarzy planu GIBPUBSAFE pocztą do ludności Gibraltaru, która mogłaby zostać dotknięta skutkami pogotowia radiologicznego związanego z „HMS Tireless”. Nie trzeba dodawać, że ciężar ten wydaje się niewielki w porównaniu do zasadniczej wagi ochrony zdrowia ludności — interesu, którego realizacja jest celem art. 5 ust. 3¹⁹. Biorąc zatem pod uwagę stan

19 — Co do znaczenia celu, jakim jest ochrona zdrowia ludności, zawartego w rozdziale 3 tytułu II EA, zobacz moją opinię w sprawie C-61/03, pkt 67–77.

faktyczny niniejszej sprawy, stanowisko Zjednoczonego Królestwa oraz Republiki Francuskiej zaprzeczające istnieniu takiego obowiązku jest po prostu nie do przyjęcia.

35. Niemniej jednak uzasadnienie prawne leżące u podstaw argumentów Komisji, oparte na charakterze informacji przekazywanych zgodnie z art. 5 ust. 3 wydaje mi się być nieodwracalnie błędne. Jak wskazało Zjednoczone Królestwo, jest bezsporne, że zakres obowiązków zawartych w dyrektywie 89/618, jako akcie prawa wtórnego, nie może być szerszy niż zakres jej podstawy prawnej — art. 31 EA. Lecz jak już wspomniałem, kategorię charakter wyroku wydanego przez Trybunał w sprawie C-61/03 przesądza, iż traktat EWEA — w tym art. 31 EA — nie może mieć zastosowania do promieniowania nuklearnego pochodzącego ze źródeł wojskowych, bez żadnych wyjątków²⁰. Wydaje mi się, że nie da się obronić istoty wyroku, dopuszczając jednocześnie zastrzeżenie w odniesieniu do indywidualnego przypadku, w którym tak naprawdę interesy wojskowe państw członkowskich nie są narażone na żadne ryzyko w związku z zastosowaniem obowiązków przewidzianych w traktacie EWEA do promieniowania pochodzącego ze źródeł wojskowych. W szczególności nie wydaje mi się, aby wyrok Trybunału pozostawiał miejsce na jakiekolwiek rozumowanie oparte na zasadzie proporcjonalności, które — w ramach oceny, czy (i do jakiego stopnia) do indywi-

dualnego przypadku powinny mieć zastosowanie obowiązki przewidziane w traktacie EWEA — wywazałoby potencjalne szkody dla interesów wojskowych państw członkowskich i potencjalne korzyści dla ochrony zdrowia ludności.

36. Dodałbym jeszcze, że wybranie przez Trybunał jednoznacznego rozwiązania było w sposób oczywisty zamierzone: wystarczy przypomnieć, że w mojej opinii, w tej sprawie przedstawiłem rozwiązanie problemu oparte na zasadzie proporcjonalności. Ponadto Komisja optowała za pośrednią interpretacją art. 37 EA, zgodnie z którą państwa członkowskie mogłyby, w celu ochrony interesów związanych z obroną narodową, same decydować, od jakiego momentu substancje radioaktywne pochodzące ze źródeł wojskowych powinny być klasyfikowane jako „odpady”, oraz decydować, jaka powinna być zawartość ogólnych danych przekazywanych na podstawie tego artykułu. Stanowisko Komisji zostało w sposób wyraźny odrzucone przez Trybunał²¹.

37. Wynika z tego, że nieuchronną konsekwencją wyroku wydanego przez Trybunał w sprawie C-61/03 jest istnienie luki w zakresie ochrony zdrowia ludności, do czasu, aż Wspólnota nie skorzysta z przyznanych jej w traktacie WE kompetencji prawotwórczych w tej sferze²². Z brzmienia wyroku w sposób jasny wynika,

20 — Jedynym niewielkim zastrzeżeniem, jakie moim zdaniem wynika w sposób nieunikniony z wyroku Trybunału jest — jak wskazało Zjednoczone Królestwo — fakt, iż ciężący na państwach członkowskich obowiązek przekazywania informacji o ogólnym poziomie radioaktywności powietrza, wody i gleby (zob. art. 35 i 36 EA) z konieczności uwzględniał będzie pomiar — wyłącznie przy okazji i w ramach owych pomiarów globalnych — radioaktywności pochodzącej ze źródeł wojskowych.

21 — Wyrok z dnia 12 kwietnia 2005 r. w sprawie C-61/03 Komisja przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, przypis 3 powyżej, pkt 38–42.

22 — Ibidem, pkt 44.

że Trybunał zaakceptował tę konsekwencję. Z tych powodów jestem zmuszony stwierdzić, iż skarga Komisji w niniejszej sprawie musi zostać oddalona.

VI — Wnioski

38. W związku z powyższym uważam, że Trybunał powinien:

- 1) oddalić skargę Komisji o stwierdzenie, że nie informując z wyprzedzeniem ogółu społeczeństwa Gibraltaru o środkach ochrony zdrowia, jakie należy podjąć w przypadku pogotowia radiologicznego związanego z okrętem podwodnym o napędzie atomowym „HMS Tireless” należącym do marynarki wojennej Zjednoczonego Królestwa zacumowanym w porcie w Gibraltarze, Zjednoczone Królestwo uchybiło zobowiązaniom, które ciążyą na nim na mocy art. 5 ust. 3 dyrektywy 89/618/Euratom z dnia 27 listopada 1989 r. w sprawie informowania ogółu społeczeństwa o środkach ochrony zdrowia, które będą stosowane, oraz o działaniach, jakie należy podjąć w przypadku pogotowia radiologicznego;
- 2) obciążyć Komisję kosztami poniesionymi przez Zjednoczone Królestwo;
- 3) orzec, że Republika Francuska ponosi własne koszty.